

НАЦИОНАЛНА БИБЛИОТЕЧНА СЕДМИЦА
Библиотеките партньор в образованието!
16 - 20 май 2011

ОБРЪЩЕНИЕ на БЪЛГАРСКАТА БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННА АСОЦИАЦИЯ

Българската библиотечно-информационна асоциация споделя цели и приоритети, част от модерната европейска визия за развитието на образованието и ученето през целия живот. Всички библиотеки чрез своите ресурси и квалифициран персонал подпомагат активно формалното и неформално образование на децата, младежите и възрастните.

Обществената библиотека формира у децата любов към книгите и знанието, създава нагласи и умения за четене, навици за ползване на литература и информация за цял живот. Тя е център за неформално образование на хората от всички възрасти, важен партньор в изпълнението на Националната стратегия за учене през целия живот. Обществената библиотека предоставя възможности за достъп до информация и комуникация на всички граждани, спомага за социалното приобщаване на хората в неравностойно положение, съдейства за премахването на дигиталното разделение.

Училищната библиотека предоставя възможности за ползване на разнообразни източници на знание и информация в помощ на учебно-образователния процес и свободното време; равен достъп до литература и информация за всички ученици, независимо от социалния им статус. В лицето на квалифицирания библиотекар младежите имат верен помощник и съветник в избора на книги и информация. В развитите страни училищните библиотеки се превръщат в медиатеки и дават възможност за свободен достъп до електронна информация и съвременни технологии за комуникация и информация на децата и учениците.

Университетската библиотека осигурява с учебна, научна литература и информация висшето образование и научноизследователската дейност чрез съвременните информационни технологии. Тя е център за достъп до световни научно-информационни бази данни и предлага на студентите и преподавателите съвременни библиотечно-информационни услуги, като електронна доставка на документи, достъп до дигитални колекции и собствени електронни ресурси. Университетската библиотека е единственият помощник на студентите в неравностойно положение, които не могат сами да си осигурят достъп до новите технологични възможности за информация и комуникация. Тя предлага адаптирана среда и услуги за студентите със специални нужди и съдейства за тяхната интеграция в обществото.

Библиотеките са сигурно и привлекателно място за нашите деца и младежи, където те общуват в здравословна и безопасна среда.

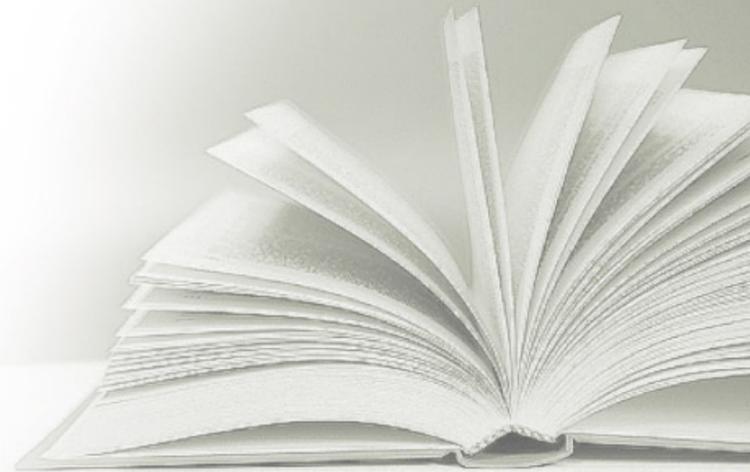
Днес са нужни решителни действия на законодателната и изпълнителната власт за развитието на библиотеките и превръщането им в съвременни информационни и образователни центрове за българските граждани.

- ▶ Да бъде уреден статутът, финансирането и дейността на училищната библиотеки в новия Закон за предучилищното и училищното образование.
- ▶ Да бъде регламентирана ролята на училищния библиотекар като част от педагогическия състав, което съответства на образователната му подготовка, професионалните му задължения и отговорностите, които носи.
- ▶ Да се предприемат конкретни действия за обновяване на материално-техническата база и библиотечните фондове на училищните и университетските библиотеки, за да се превърнат в привлекателно място за младите хора.
- ▶ Да бъдат създадени нормативни предпоставки за адекватно финансиране на университетските библиотеки и да се разшири представянето им в акредитационните процедури за висшето училище.
- ▶ Обществените библиотеки да се превърнат в центрове за учене през целия живот като бъдат равноправни участници и бенефициенти по проекти и програми с образователна насоченост.
- ▶ Библиотечните специалисти да бъдат нормативно признати като професионалисти с необходимото образование и квалификация, които подпомагат активно и качествено образованието и самообразованието на гражданите.

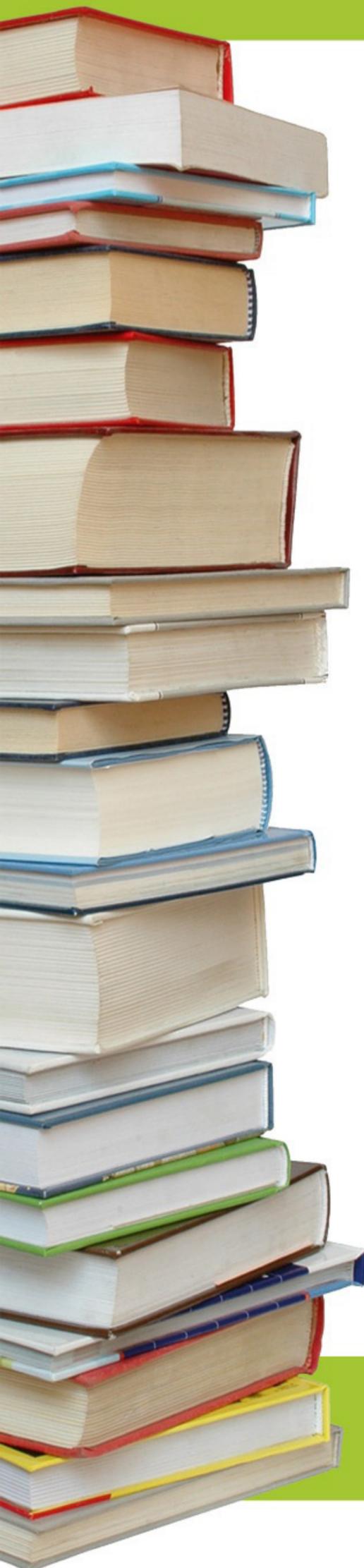
ПОДКРЕПАТА ЗА БИБЛИОТЕКИТЕ Е В ИНТЕРЕС НА ЦЯЛОТО ОБЩЕСТВО!

НАЦИОНАЛНА БИБЛИОТЕЧНА СЕДМИЦА
Библиотеките партньор в образованието!
16 - 20 май 2011

ОБЩЕСТВЕНИТЕ БИБЛИОТЕКИ – ПАРТНЬОР В ОБРАЗОВАНИЕТО

ОБЩЕСТВЕНИТЕ БИБЛИОТЕКИ:

- ▶ Подпомагат всички форми на формалното и неформалното образование.
- ▶ Осъществяват програми за насърчаване на четенето.
- ▶ Подкрепят самообразованието, самоусъвършенстването и ученето през целия живот.
- ▶ Развиват умения у ползвателите за ефективно използване на библиотечните ресурси и услуги.
- ▶ Обучават хората от всички възрасти да ползват ИКТ чрез програми за информационна грамотност.
- ▶ Приобщават пенсионерите, безработните, социално слабите, хората без образование към глобалната мрежа чрез безплатни обучителни програми.
- ▶ Осигуряват разнообразни библиотечни и информационни услуги в помощ на образованието и самообразованието на хората със специални нужди.
- ▶ Популяризират писменото културното наследство, местната история, забележителностите и видните представители на родния край.

ПОДКРЕПЕТЕ ОБЩЕСТВЕНИТЕ БИБЛИОТЕКИ, ЗА ДА ИЗПЪЛНЯВАТ ПЪЛНОЦЕННО ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИ ФУНКЦИЯ ЧРЕЗ:

- ▶ Незабавно утвърждаване от министъра на културата на Стандарт за библиотечно-информационно обслужване към Закона за обществените библиотеки, който ще гарантира осигуряването на необходимите условия за пълноценно и ефективно функциониране на всяка обществена библиотека.
- ▶ Съдействие и контрол от страна на всички компетентни органи по прилагането на Закона за обществените библиотеки.
- ▶ Възстановяване на програмата на Министерството на културата „Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност“, осигуряваща ритмичното набавяне на нови издания за библиотечните фондове.
- ▶ Завишаване на стандарта за финансиране на делегираните държавни дейности за библиотеките в съответствие с реалните потребности.
- ▶ Включването им като партньори в проекти по програмите за учене през целия живот.
- ▶ Съдействие от местните власти за утвърждаването им като местни центрове за информация.
- ▶ Осигуряване на възможности за финансиране на проекти за дигитализация на писменото културно наследство и за създаване на електронно съдържание в помощ на образователни инициативи и запазването на културното разнообразие.

НЕКА ОБЩЕСТВЕНИТЕ БИБЛИОТЕКИ БЪДАТ ЦЕНТРОВЕ
ЗА УЧЕНЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ!

НАЦИОНАЛНА БИБЛИОТЕЧНА СЕДМИЦА
Библиотеките партньор в образованието!
16 - 20 май 2011

УНИВЕРСИТЕТСКИТЕ БИБЛИОТЕКИ – ПАРТНЬОР В ОБРАЗОВАНИЕТО

УНИВЕРСИТЕТСКИТЕ БИБЛИОТЕКИ В РАЗВИТИТЕ СТРАНИ СА ОБУЧАВАЩИ БИБЛИОТЕКИ:

- ▶ играят ключова роля в информационното осигуряване на университетското образование и изследователската дейност, във формирането на задълбочени познания и критическо мислене у студентите и младите изследователи;
- ▶ развиват библиотечни колекции и информационни ресурси, адекватни на нуждите на университетските общности;
- ▶ спомагат за интегрирането на информационната грамотност в подготовката на студентите;
- ▶ участват в създаването на динамична учебна среда чрез предоставянето на достъп до разнообразни източници на информация, форми на обучение и научни комуникации;
- ▶ създават среда за развитието на научния потенциал на нацията в съответствие с европейските стандарти и световните модели за подготовка на младите специалисти и учени;
- ▶ подпомагат поддържането на високо професионално ниво на академичния състав на университетите;
- ▶ осигуряват ученето през целия живот на университетските общности;
- ▶ подпомагат достъпа до образование на социално слаби младежи, млади хора със специални нужди и спомагат за преодоляване на дигиталната изолация;
- ▶ те са предпочитано място за срещи между учени, преподаватели и студенти за споделяне на информация и идеи, за дискусии по общи теми и проблеми;
- ▶ предоставят изпреварващи форми на обучение и самоподготовка, основани на възможностите на новите технологии.

ПОДКРЕПЕТЕ УСПЕШНОТО РАЗВИТИЕ НА УНИВЕРСИТЕТСКИТЕ БИБЛИОТЕКИ чрез:

- ▶ системно финансиране за обогатяване на колекциите и осигуряване на достъп до информационни платформи за научно знание;
- ▶ обновяване на оборудването и осигуряване на достъп до най-новите технологични възможности за информационен обмен, търсене на информация и комуникации;
- ▶ създаване на механизми за включване на студенти в работата на библиотеките;
- ▶ осигуряване на квалифицирани библиотечни кадри и ресурси за тяхната непрекъсната квалификация;
- ▶ финансово обезпечаване на дигитализацията на фондове от научна литература и на достъпа до дигитални колекции в помощ на обучението и изследователската дейност;
- ▶ подкрепа на усилията за създаване на широко достъпни отворени архиви на научните публикации на академичния състав;
- ▶ създаване на възможности за участието им в национални и международни проекти и програми.

**НЕКА ПОДКРЕПИМ МОДЕРНИТЕ УНИВЕРСИТЕТСКИ БИБЛИОТЕКИ
В ПОМОЩ НА МОДЕРНОТО ОБРАЗОВАНИЕ
В БЪЛГАРСКИТЕ УНИВЕРСИТЕТИ!**

НАЦИОНАЛНА БИБЛИОТЕЧНА СЕДМИЦА
Библиотеките партньор в образованието!
16 - 20 май 2011

УЧИЛИЩНИТЕ БИБЛИОТЕКИ – ПАРТНЬОР В ОБРАЗОВАНИЕТО!

УЧИЛИЩНИТЕ БИБЛИОТЕКИ са:

- ▶ неразделна част от образователния процес;
- ▶ в основата на всяка дългосрочна стратегия за грамотност, образование, информационно осигуряване, икономическо, социално и културно развитие.

СЪСТОЯНИЕТО НА УЧИЛИЩНИТЕ БИБЛИОТЕКИ В БЪЛГАРИЯ НЕ ОТГОВАРЯ НА ПОТРЕБНОСТИТЕ НА МОДЕРНОТО ОБРАЗОВАНИЕ :

- ▶ НЕ ВЪВ ВСЯКО УЧИЛИЩЕ ИМА БИБЛИОТЕКА. ПО ПОСЛЕДНИ ДАННИ НА ОФИЦИАЛНАТА СТАТИСТИКА В СТРАНАТА СЪЩЕСТВУВАТ САМО 1 465 УЧИЛИЩНИ БИБЛИОТЕКИ.
- ▶ ГОЛЯМА ЧАСТ ОТ УЧИЛИЩНИТЕ БИБЛИОТЕКИ СА БЕЗ ДЕЙНОСТ, Т.Е. ТЯХНОТО СЪЩЕСТВУВАНЕ Е ФИКТИВНО.
- ▶ ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ ГОДИНИ ТРИ ПЪТИ Е НАМАЛЯЛО НАБАВЯНЕТО НА НОВИ КНИГИ И ДРУГИ МАТЕРИАЛИ. В МНОГО ОТ УЧИЛИЩНИТЕ БИБЛИОТЕКИ НЕ ПОСТЪПВАТ НОВИ ПЕРИОДИЧНИ ИЗДАНИЯ И НЕОБХОДИМАТА УЧЕБНА И УЧЕБНО-ПОМОЩНА ЛИТЕРАТУРА.
- ▶ ПО-ГОЛЯМАТА ЧАСТ ОТ УЧИЛИЩНИТЕ БИБЛИОТЕКИ НЯМАТ КОМПЮТРИ И ДОСТЪП ДО ИНТЕРНЕТ.
- ▶ СРЕДНИЯТ БРОЙ НА ЗАЕТИТЕ МАТЕРИАЛИ Е МНОГО НИСЪК – САМО 8 БР. НА 1 ЧИТАТЕЛ.
- ▶ СТАТУТЪТ НА УЧИЛИЩНИЯ БИБЛИОТЕКАР НЕ Е АДЕКВАТНО РЕГЛАМЕНТИРАН, КАТО Е ПРИРАВНЕН КЪМ ПОМОЩНИЯ ПЕРСОНАЛ В УЧИЛИЩЕТО. ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ ГОДИНИ МАСОВО СА СЪКРАТЕНИ УЧИЛИЩНИ БИБЛИОТЕКАРИ И БИБЛИОТЕЧНОТО ОБСЛУЖВАНЕ Е ПОВЕЧЕ ПОВЕРАНО НА НЕСПЕЦИАЛИСТИ.

В СЪЩОТО ВРЕМЕ:

- ▶ НАД 65% ОТ ПОЛЗВАТЕЛИТЕ НА ОБЩЕСТВЕНИТЕ БИБЛИОТЕКИ В БЪЛГАРИЯ СА УЧЕНИЦИ И СТУДЕНТИ.
- ▶ В РАЗВИТИТЕ ЕВРОПЕЙСКИ ДЪРЖАВИ УЧИЛИЩНИТЕ БИБЛИОТЕКИ СА „МЕДИЙНИ ЦЕНТРОВЕ“. АМЕРИКАНСКИТЕ УЧИЛИЩНИ БИБЛИОТЕКИ ПРИЛАГАТ СТАНДАРТИ ЗА „УЧАЩИЯ НА 21 ВЕК“.

ДАЙТЕ СВОЯТА ПОДКРЕПА ЗА УЧИЛИЩНИТЕ БИБЛИОТЕКИ В БЪЛГАРИЯ ЗА:

- ▶ да спре закриването на училищни библиотеки, уволняването на библиотечни специалисти и negliжирането на тяхното място в учебно-образователния процес;
- ▶ да се регламентира в новия Закон за предучилищното и училищното образование статутът, финансирането и ролята на училищните библиотеки като неотменна част от учебно-образователния процес, както и статутът на училищния библиотекар като част от педагогическия персонал;
- ▶ финансиране на училищните библиотеки, съобразено с насоките за развитие на училищните библиотеки на ЮНЕСКО и ИФЛА, според които книгоосигуреността трябва да е минимум 10 книги на ученик; минималният библиотечен фонд - 2500 заглавия; а средствата за покупка на нова литература - най-малко 5% от разходите за издръжка на един ученик;
- ▶ стимулиране на съвременното им развитие като медуатеки, с достъп до съвременните ИКТ и интернет;
- ▶ да бъдат разпознати и оценени като място, което възпитава любов към книгите и към знанието, формира умения и навици за четене, важен фактор в осъществяването на всяка стратегия за насърчаване на четенето и преодоляване на неграмотността;
- ▶ да се утвърдят като център за библиотечно-информационно обслужване на учениците и на педагогическите специалисти в помощ на тяхното професионално израстване и развитие.

НЕКА СЕ ПРИСЪЕДИНИМ КЪМ ПОЧИНА
„БИБЛИОТЕКА ВЪВ ВСЯКО УЧИЛИЩЕ!“

НАЦИОНАЛНА БИБЛИОТЕЧНА СЕДМИЦА
Библиотеките партньор в образованието!
16 - 20 май 2011

БИБЛИОТЕКА ЗА ВСЯКО УЧИЛИЩЕ! Прокламация

Като имаме предвид, че информацията като стратегически национален, организационен и персонален ресурс през 21-ви век може да се сравни със значимостта на откриването на огромните и ценни петролни залежи в Северно море като стратегически национален, организационен и персонален ресурс за 20-ти век,

Като имаме предвид, че четенето, писането, предаването и разбирането на информация във всичките ѝ форми – текст, изображения, аудио и видео и др. – могат да имат, и имат все по-нарастващо позитивно икономическо и социално влияние, а в същото време осигуряването на библиотека във всяко училище не стои на преден план в дневния ред на държавите,

Като имаме предвид, че представители на законодателната и държавната власт, както и отделни училищни ръководства погрешно считат, че създаването и поддържането на библиотека във всяко училище е отговорност изцяло на местните общински и училищни власти, а не въпрос от национално значение,

Ние, долуподписаните представители на международни и регионални професионални организации, загрижени за ролята на библиотеките в обществото, предлагаме на Вашето внимание Прокламация от ключови изводи, общоприети принципи, практикувани в библиотечната професия, и полезни насоки за изграждане на политики. Обръщаме се с настоятелна молба към всички правителства, образователния сектор, медиите и други представители на обществото да приемат, отстояват и прилагат идеите, заложи в тази Прокламация, в контекста на своите политики, програми, проекти и обществени събития, включително конференции и изявления пред медиите.

* * *

- 1. Училищните библиотеки повишават резултатите на учениците.** Това не е просто фраза. Съществуват неоспорими факти в подкрепа на това твърдение. Училищната библиотека на 21-ви век е нещо повече от стая, пълна с книги. Една модерна библиотека има жизнено важна функция във всяко училище – да подкрепя, гарантира и стимулира ученето и развитието в дигиталната ера, в която живеем, учим и работим, и която мнозина наричат Глобално информационно общество.
- 2. Ползите и ценностите на училищните библиотеки са универсални.** Многобройни проучвания на различни институции във всички географски региони на света, макар и провеждани в различен контекст и с различни методи и тематични акценти, еднородно потвърждават универсалността и общовалидността на изводите, заключенията и препоръките, които се съдържат тук.
- 3. Предизвикателствата на информационната ера.** Двадесет и първи век често се характеризира от експерти и уважавани независими учени с ползите от ученето през целия живот, дистанционното обучение и невероятното изобилие на дигитални мобилни медии. Но в същото време тези експерти и информирани наблюдатели привличат вниманието ни към трудността да се справим с „цунамито“ от информация в Интернет, която постепенно и неумоливо удавя дори най-добрите усилия на търсещите машини на Гугъл. Те подчертават необходимостта от професионални библиотеки и информационни специалисти (библиотекари) в училищата, които да се справят с тези предизвикателства.

НАЦИОНАЛНА БИБЛИОТЕЧНА СЕДМИЦА
Библиотеките партньор в образованието!
16 - 20 май 2011

БИБЛИОТЕКА ЗА ВСЯКО УЧИЛИЩЕ! Прокламация

- 4. Как училищните библиотеки подпомагат ученето.** Съществува взаимозависима връзка между информационната и комуникационната грамотност от една страна (как да установим информационните нужди, ефективно да търсим и намираме информация, да оценим нейната автентичност и надеждност, да я предадем и използваме при вземане на решения и решаване на проблеми), и училищните библиотеки, от друга. Те са тясно преплетени и училищните библиотекари по цял свят в партньорство с учители и педагогически експерти играят ключова роля за включването на информационната и комуникационната грамотност в училищната програма.
- 5. Дигиталното разделение и „имащите и нямащите“.** Така нареченото „дигитално разделение“ и „разделянето на обществата и социалните класи на имащи и нямащи“, които са вече клишета, са пряко свързани и се коренят в провала на правителствата нормативно да обезпечат нуждата от библиотека във всяко училище.
- 6. Партньорства и връзки.** Информацията сама по себе си се превръща в стратегически ресурс на Информационната ера, а информационните ресурси - тяхното събиране, организиране, каталогизация, индексирание, разпространяване, и най-вече тяхната употреба отгавна се приемат за част от специализираната сфера на библиотеките и библиотекарите, но днес библиотекарите не могат сами да вършат това. Нито само учителите, нито само педагогическите специалисти могат да се справят сами. Необходимо е тези три страни да си партнират и да се съюзят в „триумвират на ученето“, за да могат да използват библиотеките, информационните ресурси и социалните мрежи като неразделна част от процеса на учене.
- 7. Погрешна и остаряла бюджетна политика.** Не е достатъчно просто да се разреши на държавните и местните власти, училищните директори и съвети да създават училищни библиотеки „по тяхно усмотрение“ в името на един „по-гъвкав бюджет“. Подобна политика може да е била ефективна при политическите, икономически и социални условия в 20-ти век и преди това, но днес тя е напълно неадекватна, и според нас това - много опасна държавна стратегия.
- В заключение,** ролята на училищния библиотекар, работещ в модерен мултимедийен библиотечен център и владеещ техническите и професионални умения, добити чрез обучение в акредитирана образователна програма, е от съществено значение за икономическия и социалния напредък на всяка страна. Нуждата от библиотека с професионално подготвен информационен специалист (библиотекар) на пълно работно време, във всяко начално и средно училище (не само на университетско ниво), е абсолютно задължителна, ако държавите искат да се развиват, да просперират и да бъдат конкурентноспособни през 21-ви век, в условията на Глобалното информационно общество.

2 април, 2010 г.

Г-жа Лоурънс Дас, Координатор и председател

Европейска мрежа за училищни библиотеки и информационна грамотност (Stichting ENSIL)

Проф. Джеймс Хенри, Президент

Международна асоциация на училищните библиотекари (IASL)

Д-р Луиза Маркарг, Директор за Европа

Международна асоциация на училищните библиотекари (IASL)

Г-жа Ранги Лунгвал, Председател

Международна федерация на библиотечните асоциации (IFLA),

Секция – Училищни библиотеки и ресурсни центрове